

Články » Škola a učitelé » Maturita

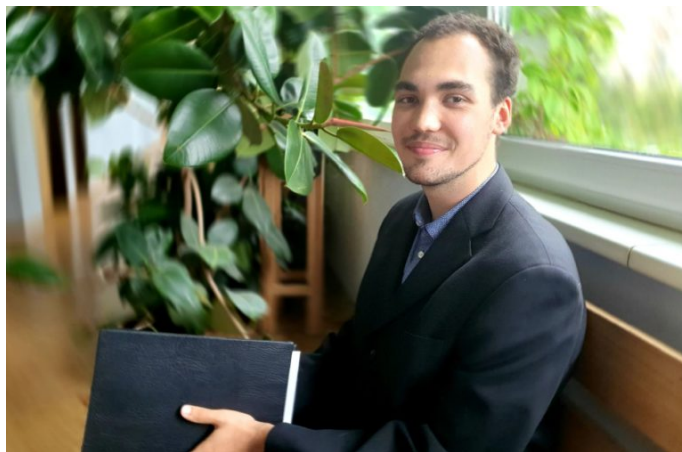

Při obhajobě závěrečné práce můžete i stát. Atmosféra je kolegiální. FOTO: Jitka Polanská

Ideální maturitní zkouška? Taková, která ukáže, co ve vás skutečně je. A můžete si odnést důkaz

22. června 2020 autor: Jitka Polanská

Současná podoba zejména státní maturity irituje učitele, maturanty i mnohé vzdělávací odborníky. Ale na maturitní zkoušce se dá najít i leccos dobrého, zejména v té části, kterou si určují samotné školy. Například závěrečná maturitní práce. Podle některých by této zatím poněkud zasuté formě prověřování zralosti středoškoláků slušelo, kdyby se z Popelky stala královnou, středobodem maturitního vesmíru.

Waldorfské lyceum v Praze na Jižním Městě poznáte podle velkého množství rostlin. Maturant Kryštof se v posledních ročnících orientoval spíše humanitně, ale nakonec se rozhodl jít studovat zahradnictví. Jak hodnotí své středoškolské studium? “Velmi pozitivně. Učitelé nás vedli k chápání jevů do hloubky a v souvislostech,” říká. FOTO: Jitka Polanská

“Máte pravdu, že ve své práci jsem zmiňoval hlavně negativa asanace, ale ta měla samozřejmě i své pozitivní stránky, jako třeba lepší ochranu proti záplavám. Snížení počtu obyvatel Josefova až na jednu třetinu také snížilo problémy spojené s přelidněním,” reaguje Kryštof, tmavovlasý maturant, na otázku jednoho ze dvou učitelů, kteří sedí proti němu. Právě prezentuje svou odbornou maturitní práci na téma Asanace pražského židovského ghetta. “Střídavě žiju u strýce na Starém městě a historie místa mě velmi zajímá,” vysvětluje později svou volbu.

Ve třídě Waldorfského lycea v Praze na Jižním Městě, kde Kryštofova maturitní zkouška probíhá, se vyskytují všem známé maturitní atributy, jako je státní znak a potítko. Tam se právě připravuje jiný maturant otočený zády, zatímco Kryštof už sedí u delšího ramene stolu do téčka a naproti má vedoucího práce a jejího oponenta. Po jeho levici zasedá zbytek maturitní komise.

Co je jinak?

Jiné oproti standardnímu maturitnímu zkoušení je to, že Kryštof ví předem, o čem bude mluvit. Dostane sice otázky, které ho mohou překvapit, ale na ně bude odpovídat až v druhé polovině patnáctiminutové prezentace. Do té doby má dost času na to, aby ukázal, co v něm je.

Někteří další studenti dokonce při obhajobě stojí. Jako třeba plavovláska hovořící o canisterapii nebo kudrnatý mladík, který všem přítomným vysvětluje rozdíl mezi východním a západním myšlením na příkladu Pythagora a Konfucia. Oba promítají učitelům obrázky a fotky. Což je automaticky transformuje v trochu jiné, sebevědomější bytosti s větším manévrovacím prostorem, které nekorrespondují s tradiční představou nervozitou zpceného studenta. Tento nový maturitní člověk je ostatním přítomným téměř kolegou. I když lehce nejistým.

Tato forma zkoušení je šetrnější vůči studentovým nervům i proto, že – alespoň tady, na waldorfském lyceu – maturant dostává známku za samotnou práci před tím, než ji obhajuje, a dozví se o ní dřív. Další známku dostane za obhajobu. “Známku za práci nám sdělili již v dubnu, takže jsem věděla, že nemůžu propadnout, i kdyby obhajoba byla slabší, a to mě hodně uklidňovalo,” říká dlouhovlasá studentka Barbora, která předložila práci Vliv Oidipova komplexu na výběr partnera. “Vztahy se týkají každého z nás a taky si budu hledat partnera,” říká v úvodu své řeči. Každý začíná tím, že obhajuje téma.

Zákon to umožňuje a je to dobré

“Podle zákona a příslušných vyhlášek může mít zkouška v rámci školní části maturity trojí podobu,” říká ředitel waldorfského lycea Ivan Smolka. “Může jít o ústní zkoušení, nebo také o odbornou práci s obhajobou, případně o praktickou zkoušku. Případně o kombinaci.”

Waldorfské lyceum vyžaduje od studentů odbornou práci v jednom ze tří volitelných předmětů. Témata vypisují učitelé. “Na rozdíl od ročníkové práce ve třetáku u té maturitní není téma zcela na studentovi a snažíme se, aby ji zpracoval co nejvíc samostatně,” říká Smolka. Vyzdvihuje hlavně to, že se žák učí pracovat se zdroji a také se učí základní techniku seminární a bakalářské práce, což pak uplatní na vysoké škole.

“Vážená maturitní komise, toto téma jsem si vybrala, protože i já si zřejmě budu hledat partnera. Je to téma, které se týká všech.” Foto: Jitka Polanská

Samostatné maturitní práce zadává poměrně velký počet škol. I když zřejmě spíše odborných než všeobecně vzdělávacích. Chválí je za to například známý kritik podoby státní maturity Oldřich Botlík. “U nemála škol, a to spíše středních odborných než gymnázií, vypadá školní maturita docela rozumně. Studenti předvádějí výsledky své práce, něco, co sestavili nebo navrhli. Maturita v tradiční ‚gymnaziální‘ podobě je už překonaná,” shrnuje svůj názor Botlík.

Brzy i s videem

“Odbornou práci připravují maturanti nástavbového studia naší střední školy gastronomické,” říká Jiří Cočev, který řediteluje této škole ve Žďáru nad Sázavou a zároveň Biskupskému gymnáziu sídlícímu ve stejné budově. O maturitních pracích na své škole rád vypráví i ředitel Integrované střední školy a střední pedagogické školy Mladá Boleslav Štefan Klíma. “Jsou součástí maturity v oboru informační služby, tam chodí žáci, kteří pak půjdou pracovat do knihoven, cestovních kanceláří, turistických center, jako průvodci... nebo z nich také mohou být tvůrci obsahu webových stránek pro různé organizace,” vysvětluje profil školy. Témata, se kterými studenti přicházejí, jsou podle něj velmi zajímavá. Práce se připravuje už od 3. ročníku, mívá kolem čtyřiceti padesáti stran a někdy i přímý praktický dopad. Klíma si vybavuje studenta, který psal o hradu Bezděz a posléze dostal zakázku, aby pro hrad vytvořil webové stránky. “V plánu máme inovaci, a to požadavek, aby ta práce obsahovala nějaký multimediální prvek, třeba video,” doplňuje svou vizi.

“Odhadem bych řekl, že se maturitní práce píšou tak na třetině škol,” říká Tomáš Feřtek, zakladatel informačního centra o vzdělávání EDUin, který české školy prochodil křížem krážem už jako novinář zajímavější se o vzdělávání, a pokračuje v tom. Tuto formu maturitní zkoušky vidí jako velmi perspektivní. “Je to reálná vizitka studenta, může si ji vzít na pohovor

k zaměstnavateli i na přijímačky na VŠ. Dá se velmi dobře adaptovat na typ školy, může být zaměřená technicky nebo humanitně a být spojená s praktickou zkouškou. Může se dokonce obhajovat i v cizím jazyce. Záleží jen na profilu a požadavcích školy,” říká Feřtek.

Číslo o tom, jak moc je závěrečná odborná práce součástí maturit, zatím nemáme.

“Samozřejmě že na takové přístupy v rámci hodnocení škol narážíme, ale nemáme to nikde souhrnně. Ve vztahu k samotné maturitní zkoušce provádí ČŠI pouze kontrolu dodržování právních předpisů, a to primárně ve společné části,” říká Ondřej Andrys, náměstek ústředního školního inspektora.

Jako reálný a použitelný výstup je tato zkouška formou odborné práce zavedená i na průmyslovce se sídlem v páté pražské čtvrti. “Studenti dělají projekt, který podporuje jejich talent. Tím, že dělají něco, co si zvolili, většinou mají zájem to dotáhnout na co nejlepší úroveň, a navíc, já jim neschválím téma, jehož výstup nemá další využití, pro studenta, pro školu, pro sociálního partnera,” říká Radko Sáblik, ředitel Smíchovské střední průmyslové školy, který je také členem odborné komise MŠMT podílející se na tvorbě české vzdělávací strategie na dalších deset až dvacet let.

Maturita budoucnosti?

Mohla by se uchytit maturita, ve které by odborná maturitní práce měla výsadní místo? Někteří odborníci si myslí, že ano. Není to nutně myšleno tak, že by zbytek maturity zmizel. Dokonce ani společná část maturity v podobě didaktických testů, kterou má v režii stát, by se nemusela poroučet, a mnozí její kritici by přesto byli spokojeni.

“Státní maturita je dobrá myšlenka ve špatném provedení,” myslí si Štefan Klíma. Například v češtině by podle něj měla prověřit, jak student ovládá současný jazyk. A shoduje se tak s představou dobré maturity, jak ji ve svých textech vysvětluje Tomáš Feřtek.

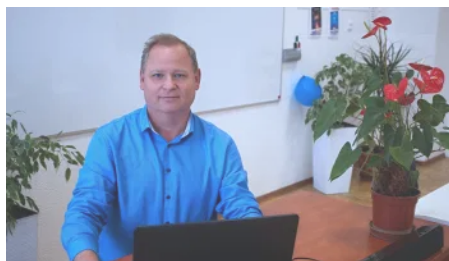
“Didaktické testy ve společné části maturity by měly ověřovat čtenářskou a matematickou gramotnost na středoškolské úrovni. Mohly by být jakousi vstupenkou ke školní – profilové části maturity, která by mohla probíhat právě formou závěrečné maturitní práce, třeba spojené i s praktickou částí, tvorbou nějakého výrobku, textu, aplikace či uměleckého díla. Podle typu školy,” popisuje.

Studenti svou schopnost přemýšlet předvádějí ve škole i mimo školu při různých jiných příležitostech, při maturitě však zatím jen okrajově. To by se mohlo změnit. “Mělo by to zásadní vliv na to, jak se ve školách učí. Zda pro život, nebo pro maturitu,” myslí si Feřtek.

Mohlo by vás zajímat:

Se svou slohovkou jsem spokojen, přesto je možné, že dostanu čtyřku. Psaní nejde nacpat do tabulek, říká maturant

Maturitní a další klíčové předměty je potřeba učit online, jinak studenti ztrácejí motivaci, říká ředitel z Mladé Boleslavi

Desatero pro rodiče a učitele